

SZÉKELYHIDI ÁGOSTON Két március 15-e

Március 15-e nagysága és emléke örök. De az emlékezés és az ünneplés rendre változik. Magyarországon nyilvánosan először 1860-ban ünnepelték 1848. március 15-ét – a fegyveres tömegoszlatás Pesten halálos áldozatot is szedett. Korábban csak zárt családi és társági tisztelgés járta. Mindenesetre ennek a történelmi évfordulónak saját történelme volt és lesz.

Idén épp két március 15-ére kellett emlékeznünk. Mivelhogy 1957. március 15-e is önálló eseménynek és alkalomnak bizonyult – az akkori ellenállók az 1848-as nemzeti forradalom évfordulójára tüzték ki az 1956-os nemzeti forradalom feltámasztását. A kísérlet megtorlásba fulladt. Ugyanaz a birodalmi erőszakhatalom fojtotta el, amely 1956. november 4-én megszállta az országot. Így aztán az 1956-os nemzeti forradalom különös feltámasztásának és második megtorlásának ötvenedik évfordulója is 2007. március 15-ére esett.

Határozott, egyedi tulajdonságok jellemezték persze mind 1848, mind 1956 nemzeti forradalmát. Ott a függetlenség és a polgári jogegyenlőség, itt a függetlenség és a társadalmi demokrácia követelésével mégis azonos irányba húztak. Ezáltal a nemzeti önrendelkezés történelmi távlatába tartoztak és tartoznak bele. Ugyanakkor 1848 is, 1956–57 is a birodalmi alávetés ellen indult, majd a birodalmi alávetés áldozatává vált.

Számunkra, magyarok számára az idejű évfordulók ilyenformán nemzeti önrendelkezés és birodalmi alávetés máig ható viszonyait idézték fel.

Megéltük az emléknapot. Megérintett a nagysága, a méltósága, az emelkedettsége. Ennyivel azonban nem elégedhetünk meg. Minden tanulság, kérdés, válasz a mára és a holnapra vonatkozó döntéseket érint. Ebben áll a tét.

Bizony, az ünnepben és az ünneplésben is fölismernünk és föl kell ismernünk a tétet. Ragaszkodnunk kell tehát az egyértelmű, felelős gondolathoz és beszédhez.

1848. és 1957. március 15-e

– a nemzeti önrendelkezés folytonossága

1848 magyar közszereplőit is az egyértelműség és a felelősség emelte a forradalom irányítóivá. Petőfi Sándor már februárban megjelentette „iránykölteményét” *Az Országgyűléshez* – a templomépítés világos hasonlatával: „Ki képzelt olyan templomépítőt, / Ki a tornyot csinálja meg előbb? / És azt a levegőbe tolja, hogy / Ott

fönn maradjon, míg majd valahogy / Alája rakja szépen a falat, / S legeslegvégül jöne az alap... / Hiába minden szép és jó beszéd, / Ha meg nem fogjátok az elejét, / Ha a kezdetnél el nem kezdtétek”...

A magyar országgyűlés akkor Pozsonyban ülésezett, nemesi rendi küldöttekkel. Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Széchenyi István nyilvánvalóan a függetlenség és a polgári jogegyenlőség eszméjét képviselte, csak hát a Habsburg birodalmi uralom és a nemesi kiváltság szorításában. Az az országgyűlés az állam intézményi reformjain munkálkodott. Petőfi azonban az állam helyzetéről a nép és a nemzet helyzetére irányította a figyelmet. Azt hangoztatta, hogy nem az intézmények reformjával, hanem a nép és a nemzet helyzetének fordulatával kell mindent kezdeni.

Költeményét így folytatja: „Sajtószabadságot szereztek! / Ez oly nagy, oly mindenható ige / A nemzetben, mint az isten »legyen«-je, / Amellyel egy mindenséget teremt. / Hol ez nincs meg, bár másképp mindenek / Eláradó bőségben termenek, / Azon nemzetnek még sincs semmije... / Haladni vágyunk. De haladhatunk? / Lábunk szabad, de szemünk bekötve. / ... Hová megyünk? / szemünk bekötve, fogva szellemünk. / Az égbe szállnánk, s nem röpülhetünk”.

Nemzet és állam ügyét Petőfi nem fordította szembe egymással. Fontossági sorrendet jelölt ki, és ebben a népek és a nemzetnek követelt elsőbbséget. A sajtószabadsággal a nép és a nemzet közakarátát, közösségi önrendelkezési törekvését kívánta talpra állítani. Mintegy a cselekvőképessé váló nép és nemzet önépítésében bízott, arra biztatott. Ezt értette azon, hogy a templom építését az alappal kell kezdeni.

Meghatározása szerint „országnyomorító rendszerrel” szegült szembe. Ezért az alappal kezdődő országépítés és nemzetépítés kezdeményezője és irányítója volt. Ha forradalmárrá is lett, az országépítés és a nemzetépítés forradalmát vállalta.

Biztos volt abban, hogy a közakarát a birodalmi és a hazai kiváltságok ellenében együtt bontakoztatja ki a nemzeti függetlenséget és a polgári jogegyenlőséget. Mindezt nem a bezárkózás, hanem az európai együttműködés jegyében képzelte. Naplójában ezt találjuk erről: „Világosan láttam, hogy Európa naponként közeledik egy nagyszerű megrázkódtatáshoz... A monarchia Európában vége felé jár. Ha valamely eszme világszerűvé lesz, előbb lehet a világot magát megsemmisíteni, mint belőle azon eszmét kiirtani. És ilyen most a republika eszméje”.

Mély és széles alapon tervezett. A cselekvés idejét és módját ezért tudta alkalmasan megválasztani. Épp az európai forradalmi mozgalmakhoz csatlakozva, „március

14-én indítványoztatott, hogy a tizenkét pont petícióképpen fölnyújtassék a királynak, mégpedig rögtön”. De másnap Petőfiék Dohány utcai lakásában és a közeli Pilvax kávéházban az Ellenzéki Kör néhány ifjú vezetője továbblépett. Úgy döntöttek, hogy a *Mit kíván a magyar nemzet?* követelményeit egyenest a nemzet elé tárják. Ezzel indult a forradalom.

Eseményeit ismerhetjük. De az eseményeket szellemi, lelki, erkölcsi hajtóerő mozgatta. Itt megint a gondolkodás és a magatartás egyértelműségét és felelősségét érhetjük tetten.

Március 15-én reggel az Ellenzéki Kör hangadói közül csak hatan érkeztek meg Petőfiék lakására. Ezeket a feszült pillanatokot Hamary Dániel feljegyzése örökíti meg: „Hát hol vannak a többiek – kérdé Petőfi és Jókai. Talán az egyetemen várnak. Tehát önök készek velünk tartani minden körülmény közt? – kérdé tovább. Egyhangúlag igent mondtunk... Indultunk. Petőfi, Jókai, Bulyovszki együtt első sort képezve, utánuk a második sorban Hamary, Sebő és Gaál”. Petőfi, lám, még bizalmas társait is megkérdezte a közös felelősség vállalásáról. Csak ezzel a megerősített felelősségvállalással bocsáthatták útra a *Mit kíván a magyar nemzet?* egyértelmű kihívását.

Ugyanez mutatkozott meg a nyomtatásnál. Petőfi naplójában olvashatjuk: „Most menjünk egy censorhoz, és írassuk vele alá a proklamációt és a Nemzeti dalt, kiáltá valaki a felolvasás után a Pilvax-ban. Censorhoz nem megyünk, feleltem, nem ismerünk többé semmi censort, el egyenesen a nyomdába!” És mi történt a Landerer nyomda lefoglalásakor? Jókai tanúskodik erről: „A nyomtató gépet mindjárt legelsőnek ragadta meg Irinyi, a második nyomást Petőfi, a harmadikat én tettem vele, hogy ha a merénylet szerencsétlenül üt ki, minket érjen csapás, ne az ártatlan nyomdai személyzetet”.

Cseppben a tenger! Ne kicsinyeljük le a márciusi ifjak kényes egyértelműségét és felelősségérzetét saját szűk körükben. A nemzeti forradalom kezdeményezői és irányítói nem puccs árán léptek az első sorba, hanem a nép és a nemzet szószólóiként. A népben és a nemzetben aztán épp ez a nyílt egyértelműség és felelősségvállalás ébresztett bizalmat, bátorságot, tettekézséget.

Kövessük figyelemmel most már ezt a kölcsönhatást. Március 15-e déli óráiról Firtinger Károly számol be: „A mozgalom vezetői kiadták a jelszót, hogy a délután 3 órára a Múzeumkertbe összehívott népgyűlésen minél számosabban jelenjenek meg a szabadság hívei. A nyomda előtt összegyűlt néptömeg erre szép rendben eloszlott”. Szép rendben? Ebben a kölcsönös bizalom rendje nyilvánult meg. A délutáni folytatást Petőfi naplója követi: „Végre bizottmány neveztetett ki Budára

menendő s a helytartó tanácsot felszólítandó, hogy a censurát rögtön eltörölje, Stancsicsot szabadon bocsássa... A választmány legalább húszezer ember kíséretében ment föl”... Reggel hatan léptek az utcára. Délután húszezren követték őket.

Egyértelműség és felelősség társulásából, íme, szabadság és rend társulása hajtott ki. Bulyovszky Gyula érzékletesen ábrázolja a forradalmi napok „közállapotát”, vagyis a forradalom rendjének tartalmát: „A népmozgalomnak szokott súlyos kicsapongásai pillanatra sem jelentkeztek. Osztály, nemzetiség egyszerre elvesztette választófalait. Az emberek keblében mintha a hét főbűnt megannyi erény váltotta volna fel: nem találkozott se kapzsi, se irigy, se gögös, se gyűlölködő. E néven, hogy polgártárs mindenki testvérévé lett felebarátjának. Panaszolni, pert indítani senkinek sem jutott eszébe”.

Nos, ezek a „közállapotok” késztették és sürgették aztán a nemesi rendi országgyűlés döntéseit. A „néptömegből” és a „népmozgalomból” a valódi nemzeti közösség keretét mégiscsak a nemesi rendi országgyűlés teremtette meg a nemesi kiváltság eltörlésének, a közteherviselés kötelezettségének, a jobbágyság felszabadításának, az általános választójognak, főleg a felelős parlamenti kormányzásnak az előkészítésével. Pest nemzeti forradalmisága és Pozsony nemesi önmérséklete ebben ért össze.

Ez az együttes cselekvés a Habsburg-birodalom legfelső tilalmán is erőt vett. Mindössze tizenhat nap telt el március 15-e után, amikor Jókai az Életképek április 1-jei számában diadalmasan bejelentette: „Vége az aggodalmaknak. A király mindenbe beleegyezett. A minisztérium fel van állítva”. Itt érdemes megint hivatkoznunk arra a bizonyos templomépítési hasonlatra. Az ország és a nemzet önrendelkezésének jelképes templomát oly gyorsan csak úgy emelheték, hogy az alappal kezdték.

Tudjuk persze, hogy az első felelős magyar kormányzás 1848 áprilisától nem diadalúton haladt tovább. Most azonban elsősorban a nemzeti forradalom belső útját vázoljuk a közakarat megjelenésétől az önrendelkezés kibontakozásáig. Kezdetben még a birodalmi támadásra válaszoló szabadságharc is győzelmet ígért. Majd aztán a Habsburg-birodalmat kiegészítő orosz birodalom hadserege tiporta el a független Magyarországot.

Egyetlen nemzetnél csak két birodalom érdekszövetsége nyomott többet a latba. Ez is azt igazolja, hogy az 1848-as magyar nemzeti forradalom nagysága és példája a belső szellemi, lelki, erkölcsi, politikai közösségvállalásban állt és áll – a nemzeti önrendelkezésben. Természetes működés ez. Minden természetes, ami a nemzeti közösség belső életében érlelődik. A hatása is ilyen.

Így és ezért táplálkozott az 1848-as példából 1956 nemzeti forradalma. Így és ezért tüzték célul 1956. október 23-án is a közakarát érvényesítését, a függetlenséget és a társadalmi demokráciát. Így és ezért szálltak szembe az akkori birodalom, a kommunista Szovjetunió uralmával. Így és ezért állt megint talpra a nép és a nemzet alig pár nap alatt.

Országos szabadságharc azonban már nem bontakozhatott ki. A kommunista birodalom magyar földön állomásozó hadserege, külső és belső utánpótlása a tizenharmadik napon vérbe fojtotta a magyar nemzeti forradalmat. Egyetlen nemzet ellen megint egy óriási birodalom többszörös túlerejét vetették be. A nemzeti forradalom megint nem bukásra kényszerült, hanem megtorlásnak esett áldozatul.

De 1956 forradalmárai nem adták fel. Hittek és bíztak 1848. március 15-e folytonosságában is. Tör-

vénnyen kívülre kényszerített, megtizedelt, kifosztott forradalmi bizottmányok és munkástanácsok maradék csoportjai tüzték ki a jelszót: „Márciusban Újra Kezdjük! MUK! Hirdesd és szervezd!”

Budapesti, debreceni, miskolci, soproni, szegedi egyetemi kollégiumok falán 1957. januártól ismét és ismét megjelent a három betű és a felkiáltójel: MUK! Februárban vasutasok vitték-hozták a verses szórólapokat: „Márciusban Újra Kezdjük! Megszállókkal, árukkal nem békülünk!” A verszetet dőcögött. Az üzenet azonban egyértelmű és szilárd elszántságot sugárzott. Fokozták a MUK-jelszó hatását a hírek a nyugatra menekült forradalmárokról, köztük a március 15-ére világszerte emlékező tüntetésre szólító Szabad Magyarország Nemzeti Képviselőtől.

A „megszállók és árukkal” tüzzel-vassal akadályozták a nemzeti forradalom feltámasztását 1957-ben. Január 11-én Csepelen a tüntető gyári munkásokra tömeggyilkos sortűzet zúdítottak. A rögtönítélő bíróság 19-én halálba küldte a Molotov-koktélos ellenállók két fővárosi parancsnokát, Dudás Józsefet és Szabó bácsit. Februárban csatasorba állították az MSZMP saját fegyveres alakulatát, a Munkásőrséget. Egyébként a Kádár János vezette hatalmi csoport betűnevét, az MSZMP-t a nyersen igazmondó börtönnyelv úgy fordította át, hogy „Magyarországi Szovjetbérencek és Munkásárulók Pártja”.

Legkiterjedtebben a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége, a MEFESZ csoportjai mozgósítottak a nemzeti forradalom feltámasztására. Tizenkét nagyvárosban tették, amit tehettek. Debrecenben, az Atommag Kutató Intézet alagsorában például nyolc oldalas MUK-újság sokszorosítására és terjesztésére készültek a márciusi napokban. Utolsó kísérletnek bizonyult ez. A „megszállók és árukkal” erőszakhatalma kíméletlen csapással válaszolt. Megnyitották az egyetemi perек hosszú sorát.

Bárhogyan is, de 1957 tavaszán megjelentek az 1848-as márciusi ifjak utódai. „Márciusban Újra Kez-

jük!” jelszavukba az 1848-as nemzeti talpra állás emlékét és példáját is belefoglalták. Ezzel 1848-ig visszanyúló hagyományt teremtettek. Igen, akkor keletkezett az 1848-as és az 1957-es március 15-e folytonosságának hagyománya – önálló történelmi tényezőként.

Színre lépett azonban az ellentétes folytonosság is, a birodalmi alárendelés folytonossága. A bukott, de újra hatalomba ültetett kommunista érdekcsoport úgy épített saját hadállásokat, hogy közben kiszorította, rombolta, pusztította a nemzeti forradalom utóvédeit. Bosszúvágyuk és gátlástalanságuk nem ismert mértéket. A nemzeti forradalom feltámasztására vállalkozó új márciusi ifjakra társaikat is ráuszították. Ezekből a fiatalokból hozták létre az ellentábor – a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséget, a KISZ-t.

Gyalázatos és alantas időzítéssel épp március 15-én döntöttek erről. Az MSZMP másnap közzétett indoklása és utasítása a nemzeti érdeket a kommunista birodalmi érdeknek rendelte alá. Ezt a döntést a nemzeti önzonosság és közösségvállalás megőrzése kíséri: „Népünk ellenségei a nemzeti érzésre hivatkozva akarták szembeállítani ifjúságunkat felszabadítókkal, a Szovjetunióval. Széles körű nacionalista kampányt folytattak, amivel elérték, hogy jelentős rétegek osztályöntudata elhomályosult, és ezáltal egy táborba kerültek herceg Esterházyval, Mindszentyvel, a pesti alvilág csatornatöltelékeivel. Azok a fiatalok, akiket az ellenforradalmi agitáció átmenetileg megtévesztett, fokozatosan kijózanodtak. Egyre világosabban látják, hogy rossz ügy érdekében használták fel őket.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a kommunisták pártja: a Magyar Szocialista Munkáspárt ifjúsági szövetsége. A párt határozatait a KISZ-re nézve kötelezőek. A KISZ fő feladata: harcoljon a párt célkitűzése miatt az ifjúság között, és nevelje az ifjúságot kommunista szellemben”.

Március 21-én aztán a KISZ alapító nyilatkozata pecsétet ütött 1848 és 1956 nemzeti forradalmának tagadására, illetve a birodalmi alárendelés folytonosságára: „Ma, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség születése napján, az első magyar proletárdiktatúra győzelmének 38. évfordulóján megfogadjuk, hogy pártunk vezetésével kivívjuk a szocializmus győzelmét hazánkban”.

Folytonossági hagyományt teremtettek így akkor is. A birodalmi alárendelés folytonosságát. Odáig mentek, hogy a nemzeti önrendelkezés tagadását és megtorlását minősítették „forradalomnak”. A meghamisított március 15-ét és 21-ét az ország 1945. április 4-i újabb megszállásának balszerencsés napjával megtoldva – épp 1957-től „Forradalmi Ifjúsági Napok” néven ünnepeltették.

Az eredettörténet amúgy dicsekvő, de pontatlan. A „magyar proletárdiktatúra” önmegnevezés szerint nem magyar, hanem Magyarországi Szocialista Tanácsköztársaságként rontott rá az országra és a nemzetre. A Kommunista Internacionálé 1919–20-ban Moszkvában készülő stratégiája alapján a leendő világbirodalomba kívánt betagozódni: „Európa és Amerika majdnem minden országában a polgárháború szakaszába fejlődött az osztályharc. Ilyen körülmények között a kommunisták nem hagyatkozhatnak a burzsoá törvényességre. Az a kötelességük, hogy földalatti szervezeteket is létrehozzanak, amelyek a döntő pillanatban képesek teljesíteni a forradalom feladatát”.

Magyarországon a birodalomnak és a birodalmi alávetésnek ezt a folytonosságát vállalták a kommunisták 1945-ben, majd 1956 után 1957. március 15-én és 21-én. Csatlakozásuknak nem saját politikai akarat, hanem 1989–91-ben a Szovjetunió széthullása és bukása vetett véget. Ha közben távolodtak, azt is nemzet feletti hatalmi érdekből tették.

De miről is fecsegték azok a nyomorúságos és megtévesztő nyilatkozatok? Micsoda mesterséges és hazug nyelvet is használtak? A nemzeti forradalmat vérbe fojtó kommunista birodalmat felszabadítóként üdvözölték? A nemzethez tartozás nyílt megvallását „nacionalista kampányként” marasztalták el? Szerintük „az lát világosan”, aki a nemzeti önrendelkezés szolgálatát utólag „rossz ügynek” minősíti?

A birodalmi alárendelésnek ez a torz igazolása együtt gyalázta meg 1849. és 1957. március 15-ét. Ez az igazolás az igazságot magát is meggyalázta. Ezek az iga-

zolók a hazugságot tették meg igazságnak. Tőlük ered tehát a birodalmi alárendelés folytonossága. Ötven éve zajlott az a megszegyenítő és szégyenletes esemény. Azóta ismerjük és szenvedjük a birodalmi alárendelés visszaállított folytonosságát.

Ebben a folytonosságban az a legveszélyesebb, hogy a birodalom bukása után is hat – mégpedig az új birodalmi helytartók új kiváltságának őrzésével. Ez a folytonosság így a nemzeti függetlenséget és közakaratot tagadja. De nem mutatkozik meg nyíltan. De nem beszél egyértelműen. Rejtőzködik, megtéveszt, hazudik. Úgy folytatja, ahogy kezdte.

Új kiváltság és veszély

– a birodalmi alávetés folytonossága

Ezen az idején március 15-én nem váratlan, mégis meghökkenítő tapasztalatot szerezhettünk. Megisméltódott 1957. március 15-e alaphelyzete – kísértetiesen és fájdalmasan. A jelenlegi kormányzat kiváltságos csoportok érdekvédelmét szegte szembe a nemzeti önrendelkezéssel.

Igazolásul a nemzeti önrendelkezés közszereplőit megint „nacionalistának, szélsőségesnek, rossz ügy bujtatójának” bélyegezték. Maguk viszont az általános haladás élcsapatának szerepében tetszelegtek. A szembefordítást és a megtévesztő szereposztást is megint október 23-ához kötötték, ráadásul annak 2006-os ötvenedik évfordulójához. Akkor az emlékező és ünneplő néppel a kormányzat nemhogy nem azonosult, de egyenest elválasztotta azt magától – vaskordonnal, rendőri karhatalommal, büntetéssel. Idén aztán befejezte, amit tavaly kezdett.

Tény, hogy ezt az ellentétet nem egyedül az évfordulók élezték ki. Az 1956-os és 1957-es alaphelyzet évtizedeket átfogó következményei gerjesztettek újabb súlyos ütközést. Az akkori kommunista birodalmi megtorlással megkaparintott kiváltság örökösei akadályozták és akadályozzák a nemzeti önrendelkezés érvényesülését – ez bukkant napvilágra. Most már a megosztottság szélső határpontján zajlik ez a küzdelem.

Ha szabadságküzdelmet mondunk, nem tévedünk. A gazdasági kiváltság közösségi érdekű korlátozása mellett nyílt küzdelem indult a nemzeti és a nemzet feletti önazonosság síkján, legalább a nemzeti önazonosság szabadságáért. Többpártrendszerű kezdeti demokráciában élünk. Épp ennek a demokráciának a kiteljesedő arculatát alakíthatja majd a nemzeti és a nemzet feletti önazonosság küzdelme. Ehhez a válaszúthoz érkezünk. Az idején ünnep és ünneplés tétjét ez hevítette szellemi és érzelmi forrpontra.

Elengedhetetlen, hogy közben politikailag ne jellemezzük a kihívó felet. Ez a kihívó fél nem más, mint az 1956-os nemzeti forradalom és az 1957-es feltámasztási kísérlet birodalmi megtorlásának hazai támogatóiból és haszonélvezőiből szerveződött hatalmi csoport. Igaz, nem az első, hanem a második nemzedék. Főleg az 1957. március 15-én eltervezett és 21-én alapított KISZ vezetői tartoznak ebbe bele. Hatalmi helyzetüket az 1980-as években foglalták el. Ők tették ki a rendszerváltozás szakaszában az úgynevezett nómenklatura örökösének körét.

Pályájukat a kommunista szovjet birodalom visszaszorulása és a globalizációs tőkepiac térhódítása kerezte. Örökölt kiváltságukat az átmentés és a beilleszkedés körülményei között őrizték és hasznosították. Hatalmi helyzetük és magatartásuk ehhez alkalmazkodott – ma is ehhez alkalmazkodik.

Ennek a hatalmi helyzetnek és magatartásnak az alkalmazkodási irányát kínos tárgyiasággal mutatja be emlékirataiban Andrew Sarlos. A legnagyobb kanadai tőkebefektetési társaság tagjaként és vezérképviselőjeként, a Világbank megbízottjaként 1982-től ő irányította a tárgyalásokat a titkos hazai hitelezésről, garancia-vállalásról, engedményekről. Sarlos a korábbi 1956-os fegyveres ellenálló és politikai menekült a globalizációs tőkepiac hazai térfoglalásában a „gazdasági szabadság győzelmét” látta.

Könnyű győzelemről számol be: „A magyarországi nómenklaturából sokan nem demagóg idealisták, hanem pragmatisták, akik könnyedén álltak át egyik politikai rendszertől a másikhoz. A kialakuló új elit soraiban megtaláljuk a régi nómenklatura legjobb és legokosabb, ugyanakkor legravaszabb és leggátlátalanabb túlélőit”. Az 1983-as feltételeket így ismerteti: „Közöltem, elengedhetetlen, hogy a tőkebefektetések tőkerészét magyar kormánygaranciákkal biztosítsuk. Több mint egymillió dollárt fordítottunk aztán mi magunk is arra, hogy elérjük 900 törvény és jogszabály meghozatalát, módosítását”.

Lám, a pragmatikus kiegyezés így terebélyesedett alkalmazkodási kényszerré. Hazai hatalmi pragmatistáinkból így vált kifelé engedelmes, befelé kiváltságos vagyonekezelő, nyereségszerző és osztalékos. Csak hát ez a vagyon, nyereség és osztalék a magyar nemzeti tulajdon privatizációjából gyarapodott. Hogy is hitte Sarlos: győzelem? Igazában mi is győzött itt mi felett?

Piaci versenyképességben, tudományos-műszaki berendezkedésben és fejlesztésben erősödött az ország. A lerombolt nemzettudatot és közösségvállalást viszont a globalizáció nem engedte feléleszteni, inkább saját szokásmintáit és olcsó sikerkultuszát ültette a helyébe.

A globalizációs tőkepiac persze piaci úton-módon fejti ki hatását. Ez a természetes közösségekhez, a családhoz

és a nemzethez kötődő önazonosságot mesterséges síkra tereli. Erről az egyik kanadai egyetem globalizációs piac-kutató intézetének professzora, Philip Koestler 1994-ben őszinte lelkesedéssel szolt: „A jó piacteremtés olyan, mint a kertészet. Kertészkedés közben megöntözöd a talajt, vagyis meggyőzöd és neveled a vevőket. Az új gazdaság vállalkozásai az információn alapulnak. Mind több ember akad, akit magával sodor az internetes trend, mondhatjuk, ez második természetüké válik. Ilyen ágazat már a politika is. Ezért a politikusnak afféle védjegynek is kell lennie. Ezt a védjegyet pedig fel kell építeni. Ugyanígy kell kezelni egy művészt, egy író, egy kutató, egy építész, de még egy prédikátort is”.

Bennünket most az ember „második természetének” kialakítása érdekel. Sokban épp ezen áll vagy bukik a nemzettudathoz és a közösségvállaláshoz kötődő önazonosság. Kérdés, hogy az ország mindenkori hatalmi körei a nemzeti vagy a nemzet feletti önazonosságot képviselik és terjesztik. Nálunk most a szellemi és a politikai oldalak különösen ebben feszülnek egymás ellen.

Itt köthetjük össze a szálakat. A jelenlegi kormányzat meghatározó alakjai az 1956–57 utáni új kiváltság gyarapítását és védelmét képviselik. Helyzetük, érdekük, szellemi és politikai magatartásuk a nemzet feletti önazonossággal fonódik össze. Ezáltal a nemzeti önazonosságra nézve közvetlen és közvetett veszélyt hordoznak. Döntéseikkel így a birodalmi alávetés folytonosságát szolgálják.

De ennek a folytonosságnak a túlélési képességét nem táplálja természetes és tartós erőforrás. A nemzet feletti lét csak mesterséges erópótlékból meríthet. Támasza is, ő maga is enyészetre van ítélve.

Másképp viselkedik a közösségi és a nemzeti lét eredeti folytonossága. Szorosabban március 15-e folytonossága 1848 és 1957 után veszni látszott, de nem veszett el. Először is, másodsor is a birodalmi megtorlás kerekedett felül, aztán a megtorló birodalmak elsüllyedtek, a nemzet maradt. Másfél évszázadnál hosszabb ideje nem az uralkodásból élőködő birodalmak temették a nemzetet, hanem végül a nemzet érte meg a rajta élőködő birodalmak temetését.

Ez azonban nem jelent biztosítékot a jövőre. Március 15-e ünnepe és ünneplése 2007-ben a legnyíltabb egyértelműségre és felelősségre intett. Ki kell mondanunk, hogy a nemzeti önrendelkezés folytonossága nem fér össze a birodalmi alárendelés folytonosságával. Ebben ezután mindenkinek választania kell. Magyarországon és a Kárpát-medencében a magyarság önépítési esélyét növeli, ha ezt mind többen értik és vallják.

A befejező gondolat legyen Petőfié: a templomépítést az alappal kell kezdeni.